

LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 42, 43, 60 IR 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 IR 68 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2900 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-627 64 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAIS NR. 25-2425) DERINIMO PAŽYMA

Eil. Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2025-02-19 raštas Nr. STAP-113 (10.16 Mr-11)		
1.	<p>Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte, siekiant apsaugoti pažeidžiamus elektros energijos vartotojus, siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 94 dalyje apibrėžtą sąvoką „<i>pažeidžiamas elektros energijos vartotojas</i>“ numatant, kad pažeidžiamu elektros energijos vartotoju laikytinas ne tik buitinis vartotojas, kuris pats ir (ar) su juo bendrai gyvenantys asmenys gauna ir (ar) turi teisę gauti piniginę socialinę paramą pagal Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą ir kuris šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę naudotis pažeidžiamais vartotojams nustatytomis papildomomis garantijomis, bet ir <i>asmuo su negalia</i>, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme.</p> <p>Pažymėtina, kad, siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo nuostatas, yra parengtas Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo Nr. XII-2702 pakeitimo įstatymo ir su juo susijusių įstatymų projektų paketas (TAIS Nr. 24-11610(2)). Vienas iš į nurodytą paketą įtrauktų įstatymų projektų – Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 8 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (TAIS Nr. 24-11612(2)) (toliau – Energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas) https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/3915b380a73a11efaae6a4c601761171?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d32c4984-9a63-474f-b1be-9e01d2daa92d, kuriuo, be kitų siūlomų pakeitimų, siūloma apibrėžti sąvoką „<i>pažeidžiamas energijos vartotojas</i>“, numatant, kad „<i>Pažeidžiamas energijos vartotojas</i> – buitinis vartotojas, kuris yra <i>nepasiturintis gyventojas</i>, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, ir (arba) energijos nepriteklių patiriantis asmuo, ir (arba) <i>asmuo su negalia</i>, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos asmens su</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Paaiškinimas: siekiant į nacionalinę teisę įstatymo lygiu perkelti 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955, nuostatas, Energetikos ministerija Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikė Direktyvą (ES) 2023/1791 perkeliančių įstatymų projektų paketą (TAIS Nr.24-11610(3)). Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 8 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekte buvo atsisakyta nustatyti pažeidžiamų vartotojų sąvoką. Pažeidžiami vartotojai minimi (taip pat nėra siūloma apibrėžti pažeidžiamo vartotojo sąvokos) Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo Nr. XII-2702 pakeitimo įstatymo projekto 6 straipsnio 4 dalyje, kuriame įvedamas sutrumpinimas „toliau kartu vadinama – pažeidžiami vartotojai“.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 42, 43, 44, 60 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte keičiama pažeidžiamo vartotojo sąvokos apibrėžtis, numatant, kad elektros energetikos sektoriuje pažeidžiamu vartotoju bus laikytinas buitinis vartotojas, kuris ir (ar) su juo bendrai gyvenantys asmenys gauna ir (ar) turi teisę gauti piniginę socialinę paramą ir (ar) buitinis vartotojas, kuris yra asmuo su negalia. Siūloma sąvokos apibrėžtis atitinka šiuo metu siekiamą tikslą - atitinkamiems elektros energijos vartotojams nustatyti papildomas apsaugos garantijas.</p>

	<p>negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, ir (arba) <i>asmuo, sulaukęs Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyto senatvės pensijos amžiaus</i>“.</p> <p>Laikantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto sistemiškumo principo, reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, siūlytina Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte siūlomos sąvokos „pažeidžiamas elektros energijos vartotojas“ ir Energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte siūlomos sąvokos „pažeidžiamas energijos vartotojas“ apibrėžtis suvienodinti, Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekte numatant, kad pažeidžiamu elektros energijos vartotoju laikytini ne tik nepasiturintys gyventojai ir (ar) asmenys su negalia, bet ir <i>asmenys, sulaukę Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyto senatvės pensijos amžiaus</i>, kurie, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 42, 43, 60 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2900 22 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 64 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų aiškinamajame rašte, taip pat yra elektros energijos kainos svyravimams jautrūs vartotojai.</p>	
UAB „Enefit“ 2025-02-20 raštas Nr. LU-JUH-1/2		
2.	<p>1. Siūlome pakeisti įstatymo 22 straipsnio 11 dalį ir ją išdėstyti taip: „11. Energetikos įmonėms išduotų elektros energijos visuomeninio tiekimo licencijų galiojimas panaikinamas 2028 m. gruodžio 31 d. Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme nustatyta tvarka.“</p> <p>Siūlome paankstinti visuomeninio tiekimo licencijų galiojimo pabaigos datą. Šis siūlymas prisideda prie sklandesnio rinkos liberalizavimo proceso ir didina teisinį tikrumą bei užtikrina nepriklausomų elektros tiekėjų teisėtą lūkestį vykdyti sklandžiai elektros tiekimą bei vystyti paslaugas. Papildomai, kuo anksčiau elektros energiją tiekti galės tik nepriklausomi tiekėjai, tuo greičiau elektros energijos tiekimo rinka bus konkurencingiausia, taip kuriant didžiausią naudą vartotojams, t. y. elektros energijos vartotojams nepriklausomi tiekėjai galės pasiūlyti dar mažesnes kainas ir geresnius produktus bei paslaugas.</p> <p>Rekomenduojama pritarti šiam pakeitimui ir įtraukti jį į atitinkamus teisėkūros procesus.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje nustatyta, kad teigiamas energetinis balansas elektros energetikos sektoriuje, kuris užtikrintų, jog pagamintos elektros energijos šalyje bus daugiau, nei suvartojama, turės būti pasiektas 2030 m. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad iki 2026 m. yra vykdomas išmaniosios elektros energijos apskaitos diegimas vartotojams suvartojantiems elektros energijos daugiau kaip 1000 kWh per metus. 2026–2030 metais planuojama įdiegti 500–550 tūkst. apskaitos prietaisų vartotojams, suvartojantiems elektros energijos mažiau kaip 1000 kWh per metus. Buitiniai vartotojai be išmaniųjų apskaitos prietaisų neturi tų pačių galimybių pasinaudoti nepriklausomų tiekėjų planais – kai kurie planai skirti tik turintiems išmaniuosius apskaitos prietaisus. Siūlomas 2030 metų terminas sudarys galimybes Lietuvoje sukurti daugiau vietinės atsinaujinančių išteklių generacijos, tai turės teigiamos įtakos elektros energijos kainų lygiui, šalyje vystomi sistemos lankstumo pajėgumai (energijos kaupikliai, lankstumo paslaugos) turės teigiamos įtakos didesniai kainų elektros kainų stabilumui. Įdiegti papildomi išmaniosios elektros energijos apskaitos prietaisai, kurie sudarys galimybę buitiniams vartotojams pasirinkti jų poreikius atitinkantį</p>

		<p>nepriklausomo tiekėjo paslaugos planą ir suteiks daugiau galimybių vartotojams taupyti elektros energijos ją išmaniau vartojant.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad elektros energijos rinkos liberalizavimo metu buitiniai vartotojai turi teisę bet kada pasirinkti nepriklausomą tiekėją, vertinti nepriklausomų tiekėjų ir visuomeninio tiekimo kainas, todėl nepriklausomi tiekėjai taip pat gali jau dabar siūlyti mažesnes kainas ir geresnius produktus bei paslaugas, o tai dar labiau skatins konkurenciją tarp nepriklausomų tiekėjų siūlyti buitiniams vartotojams konkurencingą kainą.</p>
3.	<p>2. Siūlome pakeisti įstatymo 43 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>“43. Visuomeninis tiekėjas privalo sudaryti sutartis ir šioje dalyje nurodytais terminais tiekti elektros energiją visuomenine elektros energijos kaina visiems jam išduotoje licencijoje nustatytoje teritorijoje esantiems buitiniams vartotojams, taip pat pažeidžiamiems vartotojams ir buitiniams vartotojams, kurių faktinis elektros energijos suvartojimas objekte yra mažesnis kaip 600 kWh per kalendorinius metus, kurie nepasirinko nepriklausomo tiekėjo. Visuomeninis tiekėjas nutraukia elektros energijos tiekimą šiems vartotojams toliau nurodytais terminais”.</p> <p>Paaiškiname, kad paliekant 1000 kWh ir daugiau iš esmės stabdomas trečias liberalizavimo etapas jau antrą kartą. Manome, kad toks sprendimas yra nesąžiningas užsienio investuotojų – nepriklausomų elektros tiekėjų atžvilgiu, kadangi nuo liberalizacijos pradžios, nepriklausomi tiekėjai investavo į kuriamas paslaugas bei sistemas ir šios investicijos vis dar negrįžo. Pilnas trečio etapo atidėjimas iki 2030 metų dar labiau atideda atliktų investicijų grąžą bei parodo politinių sprendimų nestabilumą ir tokių būdų signalizuoja papildomas grėsmes, didina teisinį netikrumą, taip pat mažina elektros rinkos konkurencingumą bei potencialiai stabdo tolesnį užsienio investuotojų pritraukimą į Lietuvos Respubliką.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad jau įgyvendinto elektros rinkos liberalizavimo II etapo metu buvo vertinama, kad buitinis vartotojas, kuris suvartojo ne mažiau kaip 1 000 kWh elektros energijos per metus, privalėjo pasirinkti nepriklausomą tiekėją. Toks elektros energijos suvartojimas laikomas mažu ir išmaniosios apskaitos diegimo procese (remiantis VERT atlikta kaštų-naudos analize skirtai išmaniosios apskaitos diegimui, 1000 kWh metinis elektros energijos suvartojimas pasirinktas kaip ribinė vertė atskirianti smulkiuosius vartotojus). Šis 1000 kWh „slenkstis“ pastaruosius 6 metus buvo aktyviai komunikuojamas visame elektros rinkos liberalizavimo procese ir yra žinomas didesnei daliai šalies elektros energijos vartotojų. Siekiant aiškumo ir nuoseklumo, siūloma ir toliau nustatyti (vertinant vartotojo suvartojamą elektros energijos kiekį), kad buitiniai vartotojai, kurie per atitinkamus praėjusius kalendorinius metus suvartos ne mažiau kaip 1 000 kWh, turės kitais metais pasirinkti nepriklausomą tiekėją, o to nepadarius, šiems buitiniams vartotojams elektros energijos tiekimą užtikrins garantinis tiekėjas.</p>
4.	<p>3. Dėl elektros tiekėjų veiklos reguliavimo</p> <p>Siekiant užtikrinti skaidrią ir konkurencingą elektros tiekimo rinką, siūloma įvesti reglamentavimą, kuris draustų visuomeninio tiekimo licenciją ir nepriklausomo tiekimo licenciją turintiems tiekėjams veikti tuo pačiu prekiu vardu.</p> <p>Manome, kad tiek visuomeninis tiekėjas, tiek nepriklausomas tiekėjas veikdamas tuo pačiu vardu (<i>Ignitis</i>) iš esmės klaidina vartotojus: naudojamas tas pats internetinis puslapis, naudojama ta pati savitarnos svetainė bei prekės ženklas. Visuomeninio ir nepriklausomo tiekėjo atskyrimas iš esmės padėtų išvengti vartotojų klaidinimo, stiprintų konkurenciją ir užkirstų kelią dominuojančios padėties įgijimui rinkoje. Skirtingos tiekimo veiklos sritys turėtų būti aiškiai atskirtos siekiant apsaugoti vartotojus nuo informacijos manipuliavimo.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Siūlomi pakeitimai nėra susieti su EEĮ pakeitimo tikslu - nustatyti, kad pažeidžiamiems vartotojams ir buitiniams vartotojams, kurie suvartoja mažiau kaip 1 000 kWh elektros energijos per metus, būtų užtikrinamas elektros energijos tiekimas visuomenine elektros energijos kaina iki 2030 m.. Nauju reglamentavimu nesiekama keisti elektros tiekėjų veiklos reguliavimo. Tikslas – apsaugoti pažeidžiamiausius buitinius vartotojus ir sudaryti jiems galimybę ilgiau naudotis visuomeniniu elektros energijos tiekimu.</p> <p>Pažymėtina, kad šiuo metu EEĮ 43 straipsnio 12 dalyje nustatyta, kad kol skirstomųjų tinklų operatorius vartotojų duomenų neperdavė nepriklausomiems tiekėjams, visuomeniniam tiekėjui draudžiama vartotojų, kurių duomenys bus perduoti nepriklausomiems tiekėjams, atžvilgiu, atlikti bet kokius tiesioginės</p>

	<p>Vieno tiekėjo galimybė veikti su tuo pačiu vardu skirtingose rinkos dalyse taip pat gali sudaryti nesąžiningas konkurencines sąlygas kitiems tiekėjams. Dominuojančią padėtį turintis tiekėjas gali daryti neproporcingą įtaką kainodarai bei paslaugų prieinamumui. Atkreipiame dėmesį, kad 2024 m. gruodžio mėnesio duomenimis tiekėjas UAB „Ignitis“ užima daugiau kaip 50 proc. rinkos (kartu sudėjus nepriklausomo ir visuomeninio tiekimo veiklas). Siūlome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reglamentuoti, kad tiekėjas, turintis visuomeninio tiekimo licenciją, negalėtų naudoti to paties prekinio vardo nepriklausomo tiekimo veiklai. • Užtikrinti, kad rinkos priežiūros institucijos aktyviai stebėtų tiekėjų veiklą ir užkirstų kelią nesąžiningai konkurencijai. 	<p>rinkodaros veiksmus, susijusius su vartotojų skatinimu pasirinkti su visuomeniniu tiekėju susijusį nepriklausomą tiekėją.</p> <p>Remiantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu, energetikos sektoriuje valstybinio reguliavimo funkcijas atlieka ir reguliuojamos veiklos vykdymo priežiūrą bei kontrolę užtikrina Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba). Taryba turi užtikrinti konkurenciją tarp elektros energijos rinkos dalyvių, atskirų rinkos dalyvių, vartotojų nediskriminavimą bei nustatytos kokybės paslaugų teikimą vartotojams. Siekdama šio tikslo, Taryba kontroliuoja kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Energetikos ministerija iš Tarybos, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos ar kitų kompetentingų institucijų nėra gavusi informacijos dėl tiekėjų piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ar vartotojų klaidinimo ir poreikio keisti energetikos sektoriaus reguliavimą.</p>
5.	<p>4. Dėl visuomeninio tiekimo laikotarpio naujiems vartotojams.</p> <p>Siekiant išvengti piktnaudžiavimo visuomeninio tiekimo paslaugomis, siūloma reglamentuoti, kad naujai prisijungę vartotojai galėtų naudotis visuomeniniu tiekimu ne ilgiau kaip 3 mėnesius.</p> <p>Trumpesnis visuomeninio tiekimo laikotarpis skatins vartotojus laiku pasirinkti nepriklausomą tiekėją.</p> <p>1000 kWh metinio suvartojimo analizė turėtų būti atliekama kas tris mėnesius, siekiant tiksliau nustatyti vartotojų poreikius ir išvengti sisteminių piktnaudžiavimų. Tai padės sumažinti visuomeninio tiekimo paslaugų teikimo kaštus pažeidžiamiesiems vartotojams ir didinti rinkos efektyvumą.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Manytina, jog siūlomos nuostatos, kad buitiniai vartotojai, kurių elektros įrenginiai pirmą kartą prijungiami prie skirstomųjų tinklų, turėtų pareigą po 3 mėnesių pasirinkti nepriklausomą elektros energijos tiekėją, prieštarautų teisingumo ir lygybės principams. Pasiūlymas diskriminuoja šiuos buitinius elektros energijos vartotojus kitų buitinių vartotojų atžvilgiu, nes kitiems buitiniams vartotojams nustatoma pareiga pasirinkti nepriklausomą elektros energijos tiekėją tik įvertinus jų suvartojamą elektros energijos kiekį per ilgesnį laikotarpį. Pastebėtina, kad 3 mėnesių elektros energijos suvartojimas galimai neatspindės elektros energijos suvartojimo sezoniskumo. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks papildomas buitinių vartotojų segmentavimas galimai gali sukelti socialinį nepasitenkinimą, įtampą ir papildomus klausimus, kodėl tokių buitinių vartotojų elektros energijos suvartojimas vertinamas tik 3 mėnesius, o kitų buitinių vartotojų – visus metus.</p> <p>Manytina, kad siūlymas, kad 1000 kWh metinio elektros energijos suvartojimo analizė būtų atliekama kas tris mėnesius, sukeltų ne tik didelę papildomą administracinę naštą, bet ir lemtų didesnes prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas – tiek skirstomųjų tinklų operatoriui, tiek visuomeniniam elektros energijos tiekėjui, nes reikėtų ne tik apskaičiuoti „slenkanti“ metinį elektros energijos suvartojimą, bet ir informuoti buitinių vartotojų apie jo pareigą pasirinkti nepriklausomą tiekėją (tai gali užtrukti iki 2 savaičių), surinkti buitinio vartotojo nesutikimus, kad jų duomenys būtų perduoti nepriklausomam tiekėjui (1 mėn.), o buitiniam vartotojui nepasirinkus nepriklausomo tiekėjo (neaišku per kiek laiko jis tai turėtų atlikti), jis patektų pas garantinį tiekėją. Siūlomas reguliavimas</p>

		sukeltų daugiau sumaišties dėl savo nenuoseklumo ir buitinių vartotojų nusivylimą elektros rinkos liberalizavimu. Todėl manytina, kad siūlomas nustatyti reglamentavimas nebūtų proporcingas siūlomam tikslui pasiekti - tiksliau nustatyti vartotojų poreikius ir išvengti sisteminių piktnaudžiavimų.
6.	<p>5. Dėl garantinio tiekimo kainodaros buitiniams vartotojams.</p> <p>Atsižvelgiant į rinkos veikimo skatinimą, siūloma papildyti įstatymo projektą, grąžinant garantinio tiekimo kainodarą buitiniams vartotojams, taikant 1.25 koeficientą.</p> <p>Garantinis elektros energijos tiekimas turi būti naudojamas tik trumpam laikotarpiui ir būti skatinamuoju pasirinkti tiekėją. Esama garantinio tiekimo kainodara neatitinka garantinio tiekimo esmės bei yra mažesnė nei faktiškai formuojasi elektros kainos rinkoje, įskaitant ir balansavimą.</p> <p>Tai skatins vartotojus aktyviau rinktis nepriklausomus tiekėjus ir mažins priklausomybę nuo garantinio tiekimo. Tai taip pat padės išlaikyti konkurencingas rinkos sąlygas, užkertant kelią piktnaudžiavimui garantinio tiekimo mechanizmu. Užtikrins skaidresnę kainodarą ir leis efektyviau subalansuoti energijos tiekimo kaštus.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>EEĮ projekto 4 straipsniu, kuriuo keičiamas EEĮ 44 straipsnio 2 dalies 3 punktas, siūloma nustatyti, kad elektros energijos garantinio tiekimo kaina būtų apskaičiuojama, taikant vidutinę einamojo, o ne praėjusio mėnesio, ataskaitinio mėnesio elektros energijos biržos kainą, susiformavusią Lietuvos kainų zonoje. Siūlomas pakeitimas leis išvengti tarp skirtingų mėnesių elektros energijos įsigijimo kainų susidarančio skirtumo ir garantinio tiekimo elektros energijos kaina koreliuos su elektros energetikos rinkoje esančiomis tą mėnesį elektros energijos kainomis taip, kaip dabar taikoma vartotojams, turintiems kintamos kainos elektros energijos planus.</p> <p>Energetikos ministerija neturi informacijos, kad buitiniams vartotojo elektros energijos garantinio tiekimo kainai taikomas 1,15 koeficientas neužtikrina garantinio elektros energijos tiekėjo faktinių sąnaudų padengimo.</p>
Lietuvos nacionalinė vartotojų federacijos 2025-02-19 pasiūlymas		
7.	<p>Pasiūlymas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Siūlome nuimti apribojimus ir leisti laisvai pasirinkti tiekėją. 2. Jei bus nuspręsta riboti vartotojo teisę laisvai rinktis, siūlome diferencijuoti sunaudojamą el. kiekį priklausomai nuo gyvenamo ploto šildymo būdą bei gyventojų skaičių bute arba ind.name. <p>Argumentai: Atsižvelgiant į tai, kad elektra yra strateginė prekė, pradėtas liberalizavimas nepasiekė deklaruočių tikslų sumažinti elektros kainą, kuri tapo nepateisinamai didelė dėl ko kenčia ne tik Lietuvos gyventojai, verslas bet smarkiai nukenčia ir šalies konkurencingumas, todėl siūlome: 1. LR Vartotojų teisių apsaugos įstatyme tarp pagrindinių vartotojų teisių įrašyta teisė laisvai pasirinkti prekių ir paslaugų tiekėją, todėl siūlomas apribojimas vartotojams savo nuožiūra pasirinkti elektros paslaugų tiekėją yra grubus vartotojų teisių pažeidimas. 2. Siūlomi vartotojo pasirinkimo suvaržymai rodo, kad nėra liberalios elektros rinkos bei konkurencijos joje, nes taikoma prievarta vartotojams pasirinkti brangesnį "nepriklausomą" tiekėją/tarpininką. 4. „Nepriklausomi tiekėjai“, deklaruojantys, jog yra efektyvesni nei visuomeninis tiekėjas, turi skaidriai konkuruoti ne tik tarp sąvės, bet ir su visuomeniniu tiekėju bei siūlyti vartotojui pačią žemiausią kainą. 5. Valstybės institucijos turi atstovauti, visų pirma, vartotojų interesams ir neturi dirbtinai riboti vartotojų teisės laisvai pasirinkti visuomeninį tiekėją didinant visuomeninio tiekimo kainą bei kitais apribojimais, kurie yra palankūs „nepriklausomiems energijos tiekėjams“ ir nepalankūs visiems vartotojams.</p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra nusprendusi <i>leisti naudotis visuomeniniu tiekimu smulkiesiems ir pažeidžiamiems buitiniams vartotojams</i> (LRV programos 14 ir 599 punktas). EEĮ projektu siūloma, kad visi smulkieji buitiniai elektros energijos vartotojai (suvartojantys mažiau kaip 1000 kWh per metus) ir pažeidžiami elektros energijos vartotojai, t. y. socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai ir asmenys su negalia, galėtų naudotis visuomeniniu elektros energijos tiekimu iki 2030 metų.</p> <p>Manytina, jog siūlomos nuostatos, kad buitiniai vartotojai, kurie šildosi būstą elektros energija, neturėtų pareigos pasirinkti nepriklausomą elektros energijos tiekėją, nevertinant tokių buitinių elektros energijos vartotojų suvartojamo elektros energijos kiekio, prieštarautų teisingumo ir lygybės principams, nes kitiems buitiniams vartotojams nustatoma pareiga pasirinkti nepriklausomą elektros energijos tiekėją tik įvertinus jų suvartojamą elektros energijos kiekį. Pasiūlymas diskriminuoja kitus buitinius elektros energijos vartotojus, kurie turi kitą būsto šildymo būdą ir kurie taip pat patiria būsto šildymo išlaidas ir turi atsiskaityti su gamtinių dujų tiekėju, centralizuotos šilumos tiekėju ar su biokuro pardavėju, priklausomai nuo to, koks yra pas gyventoją šildymo būdas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks papildomas buitinių vartotojų segmentavimas galimai gali sukelti socialinį nepasitenkinimą ir įtampą tarp visų buitinių vartotojų.</p>

		Atkreiptinas dėmesys, kad skirstomųjų tinklų operatorius nekaupia duomenų apie būsto šildymo pobūdį (centralizuotos energijos duomenų platformoje (DataHub) nėra tokio požymio), taip pat visuomeninis elektros energijos tiekėjas ir kiti tiekėjai neturi informacijos apie būsto plotą ar gyventojų skaičių, todėl būtų papildoma administracinė našta skirstomųjų tinklų operatoriui ir elektros tiekėjams identifikuoti tokius vartotojus.
	Elektrum Lietuva, UAB raštas 2025-02-20 Nr.	
8.	<p>Elektrum Lietuva, UAB pateikė pastabas vienu raštu Energetikos ministerijos parengtiems Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 42, 43, 60 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2900 22 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 64 straipsnio pakeitimo įstatymo projektams ir LR Seimo narių 2025 m. vasario 3 d. užregistruotam Elektros energetikos įstatymo Nr. IX-884 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-114. Raštas, kuriame pateikti visi Elektrum Lietuva, UAB argumentai pridėtas prie EEĮ projektą lydinčio dokumento „Suinteresuotų institucijų pastabos“.</p> <p><...></p> <p>c. Įstatymo projektas ir Energetikos ministerijos pateikti Įstatymų projektai neatitinka Direktyvos 5 str. nustatytų reikalavimų;</p> <p>d. Įstatymo projektas ir Energetikos ministerijos pateikti Įstatymų projektai neatitinka sisteminio strateginių Lietuvos Respublikos tikslų, minėtų šiame rašte, o taip pat sisteminio EEĮ aiškinimo.</p> <p>e. Įstatymo projektas ir Energetikos ministerijos pateikti Įstatymų projektai iš esmės iškreiptų Europos Sąjungos tikslus, pažeistų Direktyvą ir elektros energetikos rinką regione.</p> <p>Svarbu, kad Seimo narių pateiktas Įstatymo projektas ir Energetikos ministerijos pateikti Įstatymų projektai ir jais siūlomi pakeitimai (tiek atidėti 3-ąjį liberalizavimo etapą, tiek ir sudaryti galimybę vartotojams pasirinkti visuomeninį tiekėją užuot nepriklausomą elektros energijos tiekėją (grįžti į visuomeninį tiekimą)), nėra pagrįsti jokiais objektyviais faktiniais duomenimis ar objektyviomis priežastimis (pvz. tokiais kaip techninis neįmanomumas ar pan.).</p> <p><...> Taigi, tiek ūkio subjektų teisėtų lūkesčių pažeidimas, tiek ir nukrypimas nuo ES teisės šiuo atveju nėra pateisinamas jokiais objektyviomis aplinkybėmis.</p> <p><...></p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>ES elektros rinkos vidaus taisyklėms didelį poveikį turėjo 2022-2023 metais įvykusi energijos kainų krizė. Vienas iš 2024 metais priimtų Europos Sąjungos elektros energijos rinkos modelio pakeitimų tikslų yra užtikrinti elektros energijos įperkamumą, kad pažeidžiamiausi vartotojai būtų apsaugoti nuo didelių elektros energijos kainų svyravimų ir išvengtų energijos nepritekliaus spąstų. 2024 m. birželio 13 d. priimtoje ES direktyvoje 2024/1711 dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo numatyta, kad reguliuojamas kainas, įskaitant už sąnaudas mažesnes kainas, galima taikyti pažeidžiamiesiems vartotojams ir energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams ir, kaip pereinamojo laikotarpio priemonė, pvz. buitiniams vartotojams, nepriklausomai nuo to, ar esama elektros energijos kainų krizės (žr. Direktyvos 2024/1711 preambulės 28 punktą). Direktyva 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, leidžia valstybėms narėms reguliuoti elektros mažmenines kainas, pvz. pažeidžiamiesiems, energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams, kai tuo siekiama valstybei svarbių socialinių ir ekonominių tikslų.</p> <p>Energetikos ministerijos vertinimu, siūlomas reglamentavimas yra būtinas ir proporcingas XIX-osios Vyriausybės programoje iškeltam tikslui – smulkiesiems ir pažeidžiamiesiems buitiniams vartotojams leisti naudotis visuomeniniu tiekimu. Šiuo atveju viešasis interesas yra smulkiesiems ir pažeidžiamiesiems vartotojams užtikrinti elektros energijos tiekimą stabilesnėmis, įperkamomis kainomis ir mažesne administracine našta.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad EEĮ projekte siūlomu nauju reglamentavimu nesiekama keisti elektros tiekėjų veiklos reguliavimo. Tikslas – apsaugoti pažeidžiamiausius buitinius vartotojus ir sudaryti jiems galimybę ilgiau naudotis visuomeniniu elektros energijos tiekimu terminuotą laiką – iki 2029 m. gruodžio 31 d. EEĮ projekto Aiškinamasis raštas papildytas argumentais dėl elektros energijos rinkos liberalizavimo III etapo nukėlimo, t. y. atidėtas elektros energijos rinkos liberalizavimo terminas iki 2030 m., sudarys galimybes Lietuvoje sutelkti daugiau vietinės atsinaujinančių išteklių generacijos galimybių, tai leis labiau prognozuoti galimas elektros energijos gamybos kainas bei iki to laiko bus įdiegti papildomi išmaniosios elektros energijos apskaitos</p>

(ii)Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. įtvirtina asmenų lygiateisiškumo principą. Konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas reikalauja, kad teisėje pagrindinės teisės ir pareigos būtų įtvirtintos visiems vienodai. Šis principas bus pažeistas, kadangi dėl planuojamo reguliavimo vienas elektros tiekėjas (Ignitis grupė) turės papildomas geresnes sąlygas veikti elektros tiekimo rinkoje, nors tarp jų nėra tokio pobūdžio ir tokios apimtys skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas.

<...> Planuojamais Įstatymo projektais bus pažeistas Konstitucijos 46 str., kadangi iš esmės reikšmingai bus apribotos Bendrovės ir kitų nei Ignitis nepriklausomų elektros tiekėjų veikimo sąlygos, užkirs galimybes bet kokių naujų nepriklausomų elektros tiekėjų atsiradimui, sustiprins Ignitis dominuojančią padėtį tiekimo rinkoje.

<...>

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Energetikos ministerijos pateiktų Įstatymų projektų aiškinamajame rašte¹⁵ nurodyta, kad „*siūlomas teisinis reguliavimas užtikrina pažeidžiamiausių vartotojų interesus ir atitinka proporcingumo principą. Visuomeninis tiekėjas vykdys veiklą tik laikinai (iki 2030 m. sausio 1 d.) ir jis veikia kitame, nei nepriklausomi tiekėjai elektros rinkos segmente, dėl to, kad visuomeninio tiekėjo kaina reguliuojama, o visuomeninio tiekėjo veikla yra laikina. Nepriklausomi tiekėjai konkuruoja su nepriklausomais tiekėjais, bet ne su visuomeniniu tiekėju.*“ Tokie teiginiai yra nepagrįsti, kadangi visi trys šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikiantys tiekėjai vykdo nepriklausomo tiekimo veiklą, tik Ignitis grupė dar vykdo ir visuomeninio tiekimo veiklą. Taigi šiuo atveju būtų sukuriamą situacija, kai visuomeniniam tiekėjui (ir tuo pačiu Ignitis) būtų teisės aktais sudaromos išskirtinės sąlygos, kurių neturi kiti nepriklausomi elektros energijos tiekėjai: nei Įstatymo projektu, nei Energetikos ministerijos pateiktais Įstatymų projektais nėra siūloma skelbti konkurso šiai paslaugai teikti, tačiau yra suponuojama, kad daliai arba visiems buitiniams vartotojams bus sudaroma galimybė elektros energiją pirkti iš vieno visuomeninio tiekėjo (nepagrįstai atidėjus liberalizavimo 3 etapo įgyvendinimą arba jo apskritai atsisakant – būtent tokia situacija būtų sukuriamą sudarant galimybes vartotojams grįžti į visuomeninį tiekimą).

<...>

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 41 str. įpareigoja teisės aktų projektų rengėjus atlikti poveikio konkurencijai vertinimą, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas, susijęs su išimtinių teisių vykdyti ūkinę veiklą suteikimu (1 dalis), ūkio subjektų, galinčių vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, ribojimu (2 dalis), galimybių vykdyti ūkinę veiklą ribojimu (4 dalis), ir kt. Minėtos Konkurencijos įstatymo nuostatos pažeidimas gali suponuoti esminį teisėkūros procedūros

prietaisai, kurie sudarys galimybę buitiniams vartotojams pasirinkti jų poreikius atitinkantį nepriklausomo tiekėjo paslaugos planą.

Taip pat pažymėtina, kad elektros energijos rinkos liberalizavimo metu buitiniai vartotojai turi teisę bet kada pasirinkti nepriklausomą tiekėją, vertinti nepriklausomų tiekėjų ir visuomeninio tiekimo kainas, todėl nepriklausomi tiekėjai taip pat gali jau dabar siūlyti mažesnes kainas ir geresnius produktus bei paslaugas, o tai dar labiau skatins konkurenciją tarp nepriklausomų tiekėjų siūlyti buitiniams vartotojams konkurencingą kainą.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad įstatymo ar kito Seimo teisės akto projekte numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai pateikiami aiškinamajame rašte arba atskiru dokumentu. Taigi, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, atskiras Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ straipsniu, teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto poveikio konkurencijai vertinimą, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 1 str. 2 d. nurodyta, kad minėtas įstatymas reglamentuoja konkurenciją ribojančią ar galinčią riboti viešojo administravimo subjektų bei ūkio subjektų veiklą ir nesažiningos konkurencijos veiksmus, nustato šių subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, konkurencijos ribojimo priežiūros Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus bei padarytos žalos, atsiradusios dėl konkurencijos teisės pažeidimų, atlyginimo ypatumus. Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 18 str. 1 d. 1 p., be kita ko, *priežiūri, kaip ūkio subjektai, viešojo administravimo subjektai laikosi šio įstatymo nustatytų reikalavimų.* Konkurencijos taryba, užtikrindama jai įstatymu pavestas funkcijas, pateikė pastabas dėl Įstatymų projektų neidentifikuojant poreikio atlikti papildomą poveikio konkurencijai vertinimą.

<p>pažeidimą, sudarantį pagrindą atitinkamą teisės aktą naikinti. Pastebėtina, kad su Energetikos ministerijos parengtais Įstatymų projektais yra pateikta tik Antikorupcinio vertinimo pažyma. Taigi, kaip suprantame, joks poveikio konkurencijai vertinimas nei dėl Seimo narių pateikto Įstatymo projekto, nei dėl Energetikos ministerijos pateiktų Įstatymo projektų nėra atliktas.</p> <p>Jei bus priimtas kuris nors iš Įstatymo projektų, pažeidžiant nurodytus Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, gali būti sukurta itin didelė žala tiek Bendrovei, tiek bendrai elektros energijos tiekimo rinkai, todėl Bendrovė galimai svarstytų ginti savo teises ir teisėtus interesus reikalaujant visiško žalos atlyginimo:</p> <p><...></p> <p><...>Atitinkamai, aukščiau nurodyti teisės aktų pakeitimai turėtų būti kvalifikuojami neteisėtais veiksmais žalos atlyginimo prasme dėl žalos, pasireiškiančios tiek tiesioginiais nuostoliais, tiek ir negautomis pajamomis. Pabrėžtina ir tai, kad aukščiau aptarti Įstatymo projektai nėra grindžiami ir/ar siejami su jokiais objektyviomis aplinkybėmis, tokiais kaip techninis neįmanomumas įgyvendinti liberalizavimo 3 etapą ar pan.</p> <p><...></p> <p>Įvertinus tai, kas išdėstyta aukščiau, o taip pat vadovaujantis EŽTK 1 protokolo 1 str., ES Pagrindinių teisių Chartija, Konstitucijos 23 str., 29 str. bei 46 str., Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 41 str., Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 str., 106 str. bei 288 str., Investicijų apsaugos 5 str. ir 6 str., o taip pat Konvencija dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo, Bendrovė:</p> <p>i prašo Konkurencijos tarybos, kurios vienas iš prioritetų 2025 metais yra energetikos sektorius, pateikti savo išvadą dėl Įstatymo projektų atitikties Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos konkurencijos taisyklėms;</p> <p>ii prašo Energetikos ministerijos ir kitų Įstatymo projektų rengėjų, atsižvelgiant į teisėkūros procedūroms įstatymuose taikomus reikalavimus, laikytis reikalavimo atlikti poveikio konkurencijai vertinimą prieš priimant teisės aktus, patenkančius į Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4¹ str. taikymo sritį;</p> <p>iii prašo atsakingų Lietuvos Respublikos institucijų ir teisėkūros subjektų užtikrinti, kad priimant sprendimus dėl elektros energijos rinkos nebus pažeidžiami aukščiau nurodyti Europos Sąjungos ir kiti tarptautiniai bei nacionaliniai teisės aktai, nepriklausomų elektros energijos tiekėjų, taip pat ir užsienio investuotojų interesai.</p>	
---	--